

İSTANBUL SANAT

Yıl: 3 | Sayı: 9 | Ekim-Kasım-Aralık 2022 | Fiyatı: 35 TL

KÜLTÜR & SANAT DERGİSİ

YAPAY ZEKA SANAT ÜRETEBİLİR Mİ?

Hukuk dünyası yapay zeka davalarına hazır değil

Gün + Partners Avukatlık Bürosu'ndan Mutlu Yıldırım Köse ve Havva Yıldız, yapay zeka ve sanat ilişkisini hukuki açıdan ele aldı. Köse ve Yıldız, yapay zekayla üretilmiş sanat eserlerine yönelik henüz yasal bir düzenleme olmadığına vurgu yapıyor.

Yapay zeka ile üretilen eserlerde hukuki açıdan tartışılan başlıklar neler?

Yapay zekanın yaratıcılık ve zeka ürünü olarak kabul edilen yaratımları meydana getirebilir olmasıyla birlikte bu yaratımların nasıl korunacağı ve hak sahibinin nasıl belirleneceği, hak ihlalleri gerçekleşmesi halinde sorumluluğun nasıl düzenleneceği hususlarının sıkça tartışılmaya başlandığını görüyoruz. Bu sorulara cevap olabilecek yasal bir düzenleme henüz ülkemizde veya dünya genelinde mevcut değil. Telif hakkı sahipliği açısından sizlerin de gündüğünü gibi, mevcut düzenleme olan 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na (FSEK) göre korumadan söz edebilmek için eserin sahibinin hususiyetini taşıması ve kanunda belirtilen eser türlerinden birine dahil olması gerektiği belirtilmektedir, yani eser sahibi olabilmek için gerçek kişi olmak aranmaktadır.

Yapay zekanın telif hakkı sahibi olması mevcut düzenlemeler kapsamında mümkün gözükmemekle birlikte ortaya çıkardığı ürünün "eser" olarak tanımlanabileceği hususu dahi tartışmalıdır. Bize göre yapay zeka ile meydana getirilen eserler açısından her hâlükarde bir tür korumanın sağlanması, teknolojinin gelişimi ve alana yatırımın desteklenmesi açısından yararlı olacaktır. Nitekim doktrinde yapay zekanın yaratıcısının, sahibinin, kullanıcısının, yapay zekanın kendisinin ya da kamunun eser sahipliği hususları tartışılmaktadır. Kanaatimizce eserin meydana getiriliş şekline göre, sürece katkısı olan aktörlerin katkısı/emeği kapsam dışı bırakılmadan adilane bir çözümün bulunması düşünülebilir.

Yapay zekanın telif hakkı ihlali yapması durumunda nasıl bir prosedür işleneceği belli mi?

Bu sorunun da henüz net bir cevabı bulunmamakla birlikte tartışılan farklı çözümler önerileri bulunmaktadır. Yapay zekanın sahibinin, yapay zekayı yazan, geliştiren, donanıma ekleyen kişilerin ortaya çıkan ürün üzerinde hakka sahip olması ve eylemlerinden de sorumlu tutulmaları tartışmalar arasındadır. Yapay zekalara elektronik kişilik atfedilmesi ve sicile kayıtlarının gerçekleştirilmesi, her biri için bir sermaye belirlenerek meydana getirdiği zararların tazmininde

bu sermayeye başvurulması şeklindeki görüş ise oldukça yenilikçi bir diğer görüştür. Mevcut yasalarda bu hususta herhangi bir düzenleme olmadığı için yapay zeka vasıtasıyla hakkı ihlal edilenlerin muhatap olarak belirleyebildikleri, örneğin yapay zekanın sahibi, işleteni gibi mevcut tüm aktörlere karşı taleplerini yönelterek ihlali durdurmaya ve zararlarını tazmin etmeye çalışmalarını tavsiye edilebilir.

Hukuk dünyası yapay zeka ve sanat ilişkisinde doğabilecek davalara ne kadar hazır? Konuya dair emsal dava var mı?

Bu türden davalara yasal düzenlemeler bakımından henüz pek de hazır olmadığımızı söylemek gerek. Nitekim ayrı yasal düzenlemeler olmadığından, mahkemeler mevcut yasalarda yorumu yoluyla ilerlemekteler. Henüz tartışmalı hususları aydınlatmaya yetecek nitelikte emsal kararlar oluşturulduğunu söyleyemeyiz, ancak patent korumasına ilişkin olsa da konuya yaklaşımı açısından fikir verebileceğinden Avustralya Federal Mahkemesi'nin "DABUS" kararından bahsetmek isteriz.

Yapay zeka teknolojileri alanında çalışmalar yapan bir şirketin kurucusu ve yöneticisi Stephen Thaler, kendiliğinden yeni fikirler üretmesine imkân sağlayan bir nöral yapı kullanan "DABUS" isimli yapay zeka sisteminin gerçekleştirmiş olduğu buluşlar için patent başvurusunda bulunmuş, ancak ilgili başvuruları patent ofisinde reddedilmiştir. Mahkeme ise ilgili ret kararını yeniden değerlendirmiş ve yapay zekanın da buluş meydana getirebileceğini, buluşçu sayılması için herhangi bir engel olmadığını, ancak hakları kullanabilecek ve yükümlülükleri yerine getirebilecek bir hukuki kişiliği bulunmadığını belirterek, buluş sahibi olamayacağı sonucuna varmıştır.

Benzer şekilde, Stephen Thaler'in "Yaratıcılık Makinesi" adını verdiği algoritmanın otonom bir şekilde meydana getirdiğini belirttiği tablo için, kendisinin makinenin maliki olmak suretiyle tescil başvurusu gerçekleştirdiği olayda ise Amerika Birleşik Devletleri Telif Hakları Ofisi Yeniden İnceleme Kurulu, böylesi bir telif hakkı iddiası için aranan "gerçek kişi eser sahipliği" gerekliliğinin sağlanmadığını, yasanın ancak "insan zihninin yaratıcı gücünde bulunan fikri emeğin meyvesini" koruduğunu belirterek başvuruyu reddetmiştir. Görüleceği üzere mevcut durumda, telif hukuku açısından aranan "gerçek kişi" koşulu sebebiyle, yapay zeka tarafından meydana getirilen yaratımların telif korumasından yararlandırılması mümkün gözükmemektedir.

Havva Yıldız

Mutlu Yıldırım Köse